

Стариган із крилами (стислий переказ)

Ґабріель Ґарсія Маркес

Дощ не вщухав уже третю добу, із напівзатопленого подвір'я краби заповзали до будинку. Пелайо тільки те й робив, що знищував їх. У дитини всю ніч був жар, і батьки думали, що то в неї від смороду крабів.

З вівторка світ став похмурим, небо й море були однакового попелястого кольору, тож коли Пелайо вранці повернувся з моря, він насилу розглядів, що в глибині подвір'я ворухиться й стогне старенький дід, який упав обличчям у грязюку і не може підвестися, бо йому заважають величезні крила.

Наляканий Пелайо побіг по свою дружину Елісенду, яка саме ставила хворій дитині компреси. Обое з німим заціпенінням дивилися на старого. Він був одягнений, як жебрак, череп його був лисий, рот беззубий, великі півнячі крила, обскубані та брудні, загрузли у болоті, вигляд його був кумедний і неприродний. Трохи отямившись, Пелайо та Елісенда наважились звернутися до нього. Той відповів якоюсь звучною, але незрозумілою мовою, отож вони подумали, що він, мабуть, потерпів під час аварії якогось іноземного пароплава. Покликана подружжям сусідка, яка багато всіляких див бачила у своєму житті, одразу пояснила, що це ангел, який, мабуть, прилетів по дитину, але сердега такий старий і немічний, що злива збила його на землю.

Наступного дня все село знало, що в будинку Пелайо є живий ангел. Сусідка застерігала, що ангели о цій порі року дуже небезпечні, отож Пелайо цілий вечір не спускав зі старого очей, а на ніч замкнув у дротяному курнику. Опівночі дощ вщух. Вранці дитина попросила їсти, жар у неї спав. Подружжя вирішили, що вони відпустять ангела, дадуть йому прісної води та харчів на три дні й нехай летить у відкрите море. Проте вранці вони побачили перед курником юрму сусідів, що розглядали ангела без ніякої святобливості й кидали йому крізь сітку їжу, немов цирковій звірині.

Почувши про приліт ангела, з'явився отець Гонзага. Всі разом почали міркувати, що робити з полонеником. Пропозиції були різні: призначити ангела головою всесвіту; зробити його генералом, який виграє всі війни; за допомогою ангела вивести новий рід крилатих людей, котрі б підкорили Всесвіт.

Отець Гонзага пробубонів молитву, а потім попросив відчинити двері, щоб ближче придивитися до цього безпорадного діда, що сидів серед шкуринок від фруктів та недоїдків і скидався більше на велику старезну курку, ніж на людське створіння.

Отець Гонзага зайшов у курник і привітався по-латині; старий, байдужий до людей, неохоче буркнув щось своєю мовою. Священикові не сподобалося те, що ангел не розуміє божої мови й не вміє шанувати божих слуг, до того ж від нього тхнуло болотом, велике пір'я було посічене земними вітрами, і нічого в жалюгідній зовнішності старого не свідчило про велич і гідність ангела.

Священик вийшов із курника і в короткій проповіді застеріг парафіян від зайвої наївності: крила ще ні про що не свідчать, їх мають і літак, і яструб. Він нагадав, що диявол володіє неабиякими здібностями перевтілюватися й дурити необережних людей. Отець Гонзага пообіцяв написати листа єпископові і через нього отримати остаточне рішення від папи.

Звістка про ангела поширювалася з такою швидкістю, що через деякий час у двір Пелайо набилася сила-силенна людей і довелося викликати військо, аби розігнати Натовп, який трохи не розвалив будинок. Елісенді спало на думку брати з кожного, хто хоче подивитися на ангела, п'ять сентаво.

А люди йшли і йшли. Прибув навіть мандрівний цирк. Прийшли з надією видужати химерні хворі: жінка, яка з дитинства лічила удари серця і їй уже бракувало для цього цифр; чоловік, якому заважав спати шум зірок; сновида, який прокидався вночі й ламав усе, що робив удень, та багато інших. Серед усього безладдя Пелайо з Елісендою несподівано виявили, що менш ніж за тиждень вони заповнили мідяками всі посудини, які були в домі, а бажаючим подивитися на ангела не було видно кінця-краю.

Очманілий від нестерпної спеки й смороду свічок, що їх віруючі ставили перед курником, ангел намагався якнайдалі забитися у куток. З усіх страв, які ставили перед ним, він вибрав баклажанну кашу. Здавалося, надприродне терпіння було найголовнішою чеснотою ангела: його дзьобали кури, недужі висмикували з крил пір'я, щоб доторкнутися ним до своїх болячок, безбожники кидали в нього камінням. Один навіть припик йому бік розжареною залізякою, котрою таврують бичків. Старий злякано підхопився, бурмочучи щось своєю мовою, очі його наповнилися слізьми. Побачивши, що ангел реагує на біль, натовп вирішив дати йому спокій.

Отець Гонзага закликав паству дочекатися вказівок від папи. А той все з'ясовував, чи має це надприродне створіння пуп, чи схожа його мова на арамейську, чи здатний він утриматися на кінчику голки. Листування з папою могло б тривати поки світу й сонця, якби одна подія не поклала край усій цій історії.

Мандрівний цирк серед інших див показував дівчину, яка перетворилась на павука. Плата в цирк була менша, ніж у двір Пелайо. Дівчині можна було ставити скільки завгодно запитань, розглядати її з усіх боків, отож ця жахлива правда не викликала ні в кого ані найменшого сумніву. Павук-тарантул завбільшки з вівцю мав голову дівчини. Вона зі щирим смутком розповідала, як ще зовсім молодою втекла без дозволу батьків на танці, а коли поверталася додому лісом, блискавка, що вилетіла з розколотого громом неба, обернула її на павука. Живилася вона виключно кульками з січеного м'яса, що їй милосердні душі кидали в рот.

Це правдиве й повчальне видовище відвернуло на якийсь час увагу людей від ангела, що ледве удостоював своїм поглядом смертних. Крім того, чудеса, які приписували ангелові, були якимись сумнівними: до сліпого не повернувся зір, зате виростили три нових зуби; паралітик так і не почав ходити, але раптом виграв у лотерею великі гроші; у прокаженого на уражених хворобою місцях виростили соняшники. Ці чудеса, схожі більш на жарт, похитнули репутацію ангела, а жінка-павук зруйнувала її

остаточно. Отець Гонзага знову міг спокійно спати, а подвір'я Пелайо знову стало безлюдним.

Проте господарі не мали на що нарікати. За одержані гроші вони перебудували свій дім на двоповерховий, на вікна поставили залізні ґрати, щоб не залітали ангели. Пелайо почав розводити кролів і відмовився від посади поліцейського. Елісенда накупила собі одягу і вбиралася, мов багата сеньйора. Без змін залишився лише курник; щоправда, іноді його мили з хлоркою й обкурювали всередині, щоб позбутися гострого запаху курячого посліду.

Коли хлопчик почав ходити, батьки пильнували, щоб він не наближався до курника, та коли підріс, то став гратися в курнику. Ангел до хлопчика ставився так само байдуже, як і до інших смертних, але покірливо терпів усі його примхи й витівки.

Одного дня хлопчик і ангел одночасно захворіли на вітряну віспу. Викликаний лікар оглянув хворих і знайшов у ангела стільки хвороб, що просто дивно було, як цей сердега ще живе на світі. Але найбільше лікаря здивували крила старого, які були такими природними в цьому організмі, що виникло логічне запитання, чому їх не мають інші люди"

Минуло кілька років, і хлопчик пішов до школи. Новий будинок устиг постаріти, курник розпався зовсім. Безпорадний ангел тинявся двором, повитоптував городину, заходив до будинку. Коли його виганяли віником зі спальні, він миттю опинявся на кухні; подружжя дійшло висновку, що він має здатність ділитися на безліч своїх особин. Елісенда у відчаї бідкалася, що їй уже несила жити в цьому пеклі, повному ангелів.

За останню зиму ангел дуже постарів. Він ледь ворухився й майже нічого не бачив, а все пір'я з крил повипадало. Пелайо пожалів старого, загорнув у ковдру й відніс у повітку, де ангела щонаочі трусила лихоманка. Господарі занепокоїлись, щоб старий, бува, не вмер, бо ніхто не знає, що робити з померлим ангелом.

Та ангел, навпаки, почав оклигувати. Спочатку він сидів нерухомо у найвіддаленішому куточкові двору, потім у нього почало рости тверде й довге пір'я. Іноді, коли ніхто не чув, старий наспівував пісні давніх мандрівників.

Одного разу Елісенді, яка вибирала цибулю в городі, здалось, що морський вітер зриває бляшаний дашок над балконом; вона пішла до будинку і, виглянувши з вікна, побачила, що це намагається злетіти ангел. Рухи його були невправні. Нарешті йому таки пощастило здійнятися вгору. Коли він промайнув над останніми хатинами, вимахуючи крилами, мов старий яструб, Елісенда полегшено зітхнула. Вона ще довго дивилася вслід ангелові, який нарешті забрався від них і полетів у бік моря, перетворившись на маленьку чорну цятку.

Переклад М. Жердинівської